

עניין: סמוכים במשנה תורה

מהר"ל תפארת ישראל פרק מ"ג
 ובלשון יחיד ע"כ. ואין הכונה הוה ח"ו שיאמר
 משה דבר מפי עצמו אף אות אחת. רק והפרש
 שיש בין המשנה התורה ובין שאר התורה כי
 התורה שנתן השם יתברך לישראל יש בה שתי
 בחינות, הבחינה האחת מצד השם יתברך אשר
 הוא נותן התורה, הבחינה השנית מצד ישראל
 המקבלים את התורה, ואם היה אחד נותן לחבירו
 דבר והם שוים במדרגה אין כאן רק בחינה אחת
 כי שניהם שוים במעלה, אבל כאשר השם יתברך
 שהוא על הכל נתן התורה לישראל והם בארץ
 אי אפשר שלא יהיה כאן בחינה מיוחדת מצד
 הנותן ובחינה אחרת מצד המקבל. ולפיכך התורה
 כולה חוץ ממשנה תורה שהוא חומש האחרון ראוי
 שימצא בה הבחינה מצד הנותן, כי המקבל מקבל
 בטוף כאשר גמר הנותן את גורת דבריו ואו
 המקבל מקבל, ולפיכך נקרא משנה תורה כאילו
 היה דבר מיוחד שהוא מצד המקבל, ויש בחינה
 מצד המקבל דכתיב במשנה תורה (דברים א')
 והאל משה באר את התורה הזאת כי המקבל הוא
 צריך יותר פירוש וביאור, וזהו ההפרש אשר יש
 בין התורה ובין משנה תורה. ולפיכך כל דבור
 שנאמר בתורה אף שמשנה היה מדבר אותו מכל
 מקום היה כאלו השם יתברך מדבר כל התורה,
 שכך גזר וכך צוה השם יתברך והיה השם יתברך
 נותן הדבור בפיו וכמו שכתוב בעשרה דברות
 (שמות י"ט) משה ידבר והאלהים יענו בקול,
 וכך היה בכל דבור שהיה מדבר משה השם
 יתברך שם הדבור בפיו. אבל משנה תורה היה
 מדבר משה מעצמו כמו השליח שמדבר כאשר
 צוה לו המשלח, וזה פירוש מה שאמרו חכמים
 קלות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמרם
 כלומר שלא היה השם יתברך נותן הדבור בפיו
 שלא היה משנה תורה רק לקבל את התורה,
 והקבלה הוא על ידי מי שקרוב אל המקבל כי
 המקבל הוא עיקר במשנה תורה, לכך היה זה
 על ידי משה רבינו ע"ה שהוא קרוב אל המקבל.

מהר"ץ חיות הוספות בסוף ספר תורת נביאים

במשנה תורה דריש, והיינו כיון דלא נאמרה
 התורה לישראל בפ"א, רק פעם שנאמרה מצוה
 זאת ופעם בשנה אחרת מצוה אחרת ומגילה
 מגילה ניתנה, ואין שייך למדרש סמוכים,
 משא"כ במשנה תורה שבא הדבור בפ"א מן
 משה לישראל, ומפ"ז כ"ע דריש סמוכין,
 ופולגתן בשאר תורה אי דריש סמוכין או לא
 תליא, בפולגתא דגיטין אם תורה מגילה
 מגילה ניתנה או חתומה ניתנה וזה נכון לדעתי:

ראב"ן סי' לד

דאפילו מאן דלא דריש סמוכין בכל התורה,
 במשנה תורה דריש, וטעמא משום דכל
 התורה מפי הגבורה נאמרה ואין מוקדם
 ומאוחר אבל משה שסידר משנה תורה פרשה
 אחר פרשה לא סידר אלא להדרש, ואפילו

אהל יעקב למגיד מדובנא פרשת דברים

וזהנה שאלתי את פי מו"ר הוא רבינו
 הקדוש הגאון החסיד מו"ה אלי'
 מווילנא זצוק"ל מה ההבדל בין התורה
 הקדושה ובין משנה תורה ואמר לי כי
 הארבעה ספרים הראשונים היו נשמעים
 מפי הקב"ה בעצמו דרך גרונו של משה,
 לא כן ספר דברים היו ישראל שומעים את
 דברי הספר הזה כאשר שמעו דברי
 הנביאים אשר אחר משה אשר הקב"ה
 אמר אל הנביא היום וליום מחר הלך
 הנביא והשמיע החזון אל ישראל וא"כ
 בעת אשר דבר הנביא אל העם כבר היה
 נעתק ממנו הדבור האלהי, כן היה ספר
 דברים נשמע אל ישראל מפי משה רבינו
 ע"ה בעצמו: